

انجمن منطق ایران

صورت‌بندی و راه حلی از پارادوکس پروتاگوراس در یک منطق تلفیقی توجیه، زمان و تکلیف

مقداد قاری

دانشگاه اصفهان و پژوهشگاه دانشهای بنیادی

چکیده:

پارادوکس پروتاگوراس در مورد دانشجوی فقیری است که به نام یواتلوس که می‌خواهد از سوفسطایی معروف یونانی پروتاگوراس علم حقوق و وکالت بیاموزد. پروتاگوراس قراردادی با او تنظیم میکند که مطابق با آن موافقت می‌کند بدون گرفتن حق‌الزحمه به او درس دهد با این شرط که یواتلوس موظف است به محض اینکه در اولین دادگاه پیروز شد حق‌الزحمه او را بپردازد. پروتاگوراس مطابق با قرارداد به او درس می‌دهد. با این حال مدت زمان زیادی می‌گذرد و یواتلوس در هیچ دادگاهی شرکت نمی‌کند و حق‌الزحمه پروتاگوراس را پرداخت نمی‌کند. پروتاگوراس برای گرفتن حق‌الزحمه علیه یواتلوس به دادگاه شکایت می‌کند. بحث زیر از طرف پروتاگوراس و یواتلوس در مقابل رییس دادگاه اقامه می‌شود.

پروتاگوراس: اگر من در این دادگاه پیروز شوم، یواتلوس باید به واسطه حکم صادره از طرف دادگاه حق‌الزحمه من را بپردازد. و اگر یواتلوس در این دادگاه پیروز شود، او اولین دادگاه خود را پیروز شده است و بنابر قرارداد باید حق‌الزحمه من را بپردازد. بنابراین در هر حالت یواتلوس باید حق‌الزحمه من را بپردازد.

یواتلوس: اگر من در این دادگاه پیروز شوم، من به واسطه حکم صادره از طرف دادگاه نباید حق‌الزحمه را بپردازم. و اگر پروتاگوراس در این دادگاه پیروز شود، از آنجاییکه من هنوز اولین دادگاهم را پیروز نشده‌ام بنابر قرارداد نباید حق‌الزحمه را بپردازم. بنابراین در هر حالت من نباید حق‌الزحمه را بپردازم.

سوال این است که تناقضی که دفاع پروتاگوراس و دفاع یواتلوس با یکدیگر دارند از کجا ناشی می‌شود و رییس دادگاه چه حکمی باید صادر کند. در این سخنرانی پارادوکس پروتاگوراس را در منطقی صورت‌بندی میکنیم که ترکیبی از منطق توجیه معرفتی و منطق توجیه تکلیف با منطق زمانی (خطی) است. سپس راهحلی برای پارادوکس پروتاگوراس در این منطق ارائه میدهیم و همچنین راه‌حل لایبنتز را برای این پارادوکس مورد بررسی قرار می‌دهیم.

دوشنبه ۲۸ شهریور ۱۴۰۱، ساعت ۱۶:۳۰-۱۷:۳۰

سخنرانی برخط (آنلاین) از طریق پیوند زیر و به میزبانی گروه فلسفه دانشگاه اصفهان در دسترس است:

<https://vroom.ui.ac.ir/b/zmj-v2i-ncf-di0>